

Szemelvények Petőfi magyarországi úti élményeiből

Petőfi sokat utazott hazánkban. Nem volt ez igazi utazás, mert a közlekedésre jószerivel a saját lábát használta, vagy az akkori idők lehetőségei szerint gyors postakocsikon jutott el egyik helyről a másikra. Színes országleírása (Útirajzok, 1846) ma is élvezetes olvasmány. Érdemes idéznünk belőle, még ha nem is mindig erdőkről szól.

A fenyves Kárpátok iránt táplált ellenérzéseit megörökítette Alföld című versében, Útirajzok című könyvében mégis tud ezekről is színesen, érdekesen írni. Útiélményeit többnyire Kerényi Frigyes barátjához címzett leveleiből olvashatjuk ki. A Felvidéket járta, és onnan tért le a Szatmár megyei Koltóra menyasszonyához.

Útleírását Kassán kezdi, de történelmi városunk nem sok örömet hozott neki. „Bevetődtem a színházba is - írja -, hol német komédiások remekeltek a kontárkodásban. Én játszottam hatodmagammal Ozorán, Cecén, Szilasbalháson [ma Mezőszilas - Sz. I. megjegyzése], de soha sem nyaggattuk így halálra a művészetet, mint ezek. Oh, városa Kassának! Vagyon a te környékeden bősege az erdőségnek, melynek fáin teremnek ágak, különösen alkalmasok furkósbotokra; és te városa Kassának! mégsem használod ezen ágakat fegyverül, hogy velük kiugrasd falaid közül a művészetnek ezen halálos ellenégeit.” [Lám, ez is az erdők egyik hasznvétele - Sz. I. megjegyzése]

„Eperjesről Lőcsére mentem. Egész Szepes határáig folyvást emelkedik az út, a hegyek szemlátomást növekednek. A fenyvesek itt kezdődnek, melyek alatt sűrűek, fölfelé mindinkább ritkulnak, s a tetőt csak néhány éri el... mintha valami katonák volnának, akik várat ostromolnak. És eléri az ember a szepesi határt, melyet Branyiskónak neveznek, és áll az egyik oldalon lejtős, a másikon ropant meredek bérc tetején, honnan belát a gyönyörű Szepes tündérvölgyébe; látni pedig a láthatár végén egész magami-voltában azt a kis vakondtúrást, amit Tátorjának neveznek.” [No, költőnk ezt jól elintézte - Sz. I. megjegyzése]

Az út további részén esős, ködös idő fogadta, a Tátorját is eltakarta szeme elől. Egy-egy szélroham elvitte a ködtakarót, így aztán költőnk a Tátorját olyan alvó szép lánynak látta, aki álmában lehányta takaróját, amely előbb még bájait leplezte.

Útja innen Iglóra vitte, majd onnan Rozsnyó következett. Magas bércek háttartalan fenyvesei közé jutott. Ezeket szépnek találta, amint „a szellő rengeti sötét melankolikus lombjaikat, míg köztök a madarak vígan fecsegnek. A fenyők alatt patakok nyargalnak, a pajkos ürge gyermeki szíve még föl sem fogja a fenyőnénikék bánatát. Hah, mint vágatnak szilaj kedvökben s hányják jobbra-balra a bukfenceket.” „Tovább haladva Rozsnyó felé szelődül az eddig zordon táj; a fenyők közé más, világosabb zöld fák elegyednek.” [Szemléletes kép a Poprád-Rozsnyó útvonalról! - Sz. I. megjegyzése] „Rozsnyóról Aggtelek felé vivő út völgyben kanyarog, amely olyan, mint a nemzeti zászló: vörös föld, fehér kősziklák, zöld erdő.” Így érkezett költőnk az aggteleki Baradla barlanghoz. Ennek eredetét is megfejtette imígyen: „Mikor a mennyországából kiebrudalták a pártos angyalokat, itt kezdték jövendőbeli lakásukat, a poklot, ásni. Azonban itt nem boldogulván, másfelé fordultak. Képzeltetni mint fáradtak a szegény ördögök a sikertelen munkában, izzadságuk most is csepeg a féligkész pokol oldaláról és tejéről.”

Rozsnyón tisztújítás fogadta nagy zajjal. Költőnk aludni se tudott emiatt. Kortes költeményeket hallott zengeni a piacon, pl. ilyeneket:

„Van még egy garasom,
x...nek adom. Vegyen rajta spárgát,
Akassza fel magát.”

Rozsnyóról Füzesabonyon át Debrecenbe vitt Petőfi útja. Napkeltekor már Poroszlón volt, amelyet a Tisza „külö-

nösen kedvel, mert gyakran kilátogat hozzá, nem restelli a nagy utat. Az utazás idején is ott tisztelkedett.” „A fogadótól jobbra-balra - folytatódik a leírás - tengert láttunk, melyben nyakig úsztak a fák, mint valami szerencsétlen hajótörést szenvedők. A víz közepén nyúl végig, mint a magyar nadrágon a zsinór, az a nevezetes töltés, amelynek olyan sok ló köszönheti már, hogy a síralom völgyéből Ábrahám kebelébe jutott. Hosszúsága félóranyi ugyan, de jó időben négy lovas kocsi - nyolc ökör segítségével - egy nap alatt is megjárja.” A kiöntés Amerika regényességét juttatja a költő eszébe, de ennek a folyószabályozás véget fog vetni. „Bizony nem szeretnék mostanában Tiszának lenni” - vallja be, féltvén a vízfolyás szabadságát. „Eddig mint valami féktelen szilaj csikó kénye-kedve szerint kalandozta be a világot, most pedig zablát vetnek szájába, hámba fogják és ballaghat szépen a kerékvágásban. Így teszi az élet a lángeszt filiszterré.”

A hortobágyi pusztán átkelés sok örömet okoz az utazónak. Csak egy mondat álljon ennek bemutatására: „Némán, meregve ül az ősnugalom a térségen, mint tűzhelye melletti karszékében a száz éves aggastyán, ki az élet zajos napjait zajtalan szívvel gondolja át.”

Debrecenből Szalontára tart az út, hol a költőt jóbarátja, a másik óriás, Arany János látta vendégül.

Nem folytatom az útibeszámolót. Ízes, élvezetes olvasmány, a tájépítő, a tájtörténész is sokat tanulhat belőle, de az is, aki az Alföld és a Felvidék természeti múltját keresi.

A szemelvényeket gyűjtötte:

Dr. Szodfridt István

Elszabadult jéghegyek

Majdnem száz úszó jéghegyre lett figyelmes az új-zélandi Országos Víz- és Légkörkutató Intézet felderítő repülőgépe a Csendes-óceánon, az országtól délre, az Auckland-szigetek közelében. Az intézet kutatói szerint a jéghegyek az Antarktiszról törhettek le, s a déli tengeráramlatokkal juthattak el ilyen távolságba. A legnagyobb 2 kilométernyi hosszú, kikerülése a többivel együtt az

óceánjáróknak nem kis gondot okoz, ugyanis éppen egy nemzetközi hajóútvonalon bukkantak rájuk.

(Élet és Tudomány)

Helyreigazító

Sajnálatos módon a márciusi számban megjelent „Év madara” fotó aláírása lemaradt. Dr. Molnár Gyula természetfotós szíves elnézését kérjük.